

קיבורת שבראש הזרוע, שיהו התפילין מונחות כנגד הלב.

ציפן, את פרשיות התפילין, **בוהב**, דהיינו, שעשה את הבתים מזהב¹⁰⁶. **ונתנה** [או נתנה] על בית אונקלי [בית יד של לבוש] שלו — הרי זה דרך החיצונים, דהיינו, בני אדם ההולכין אחר דעתם ולא כדעת חכמים.

והטעם שאין להניחן על בית אונקלי, שהרי דרשו חכמים: "והיה לך לאות" — ולא לאחרים לאות, ולהכי בעינן להניחן דווקא תחת בית ידו¹⁰⁷.

וציפן זהב — נמי פסולות, משום דכתיב: "למען תהיה תורת ה' בפין", ודרשינן: מן המותר בפין, שיהא הכל מבהמה טהורה¹⁰⁸.

גמרא:

מאי טעמא דהאומר איני עובר בבגדים צבועין — אף בלבנים לא יעבור?

משום דחיישינן שמא מינות נזרקה בו, שהמינין עובדי עבודה זרה מקפידין לא

גבי בגד, ואין בזה משום חציצה. עיי"ש. [אמנם עיי' במאירי, שכתב, דאפילו במקום המוצנע, שאין חשש של "והיה לך לאות" — ולא לאחרים", אפ"ה אין להניחם על מלבוש].

ובב"י [או"ח סי' כ"ז] הביא דיש אוסרין, ומביאין ראיה מהא דאיתא בירושלמי [ברכות פ"ב ה"ג], דר' יוחנן לא הוה מנח תפילין בסתוא מפני הקרירות. ואי שרי לאנוחי על גבי כובע, למה היה נמנע? עיי"ש.

ובשו"ת הריטב"א [סי' כ"ד] כתב: "אבל דעת כל רבתי ז"ל אשר היו מעולם, שאין נותנין אותן על הבגד. וקבלתן של גאונים — תורה היא". [וע"ע בשו"ת הריב"ש סי' קל"ז, ובשו"ע סי' כ"ז סעיף ה'].

108. כך פירשו רש"י והר"ן. והקשה תוס' רעק"א, אטו זהב הוא מן האסור לפין?

והביא, דרש"י במנחות [מ"ו ע"ב] כתב, דטעמא משום דבעינן עור דווקא. ובסנהדרין [מ"ח ע"ב] כתב רש"י דהלל"מ היא.

אבל השפת אמת מתרץ, דכיון שדרשו "מן המותר בפין", ממילא משתמע דבעינן מידי דאכילה, דהיינו עור ולא מתכות. ועיי' בנודע ביהודה מהדרון [או"ח סי' א'].

במנחות, דהחשש הוא, שכשיכנוס בפתח, ויכה ראשו באסקופא — יכנסו התפילין בראשו. ובשם הערוך הביא, דפעמים שנופל על פניו ברחום וחנון, וירצצו את מוחו.

ותוס' פירשו בשם ר"ת, דכיון דאין בה מצוה, דמורבעות בעינן, להכי, בשעת סכנה יכול להסתכן בהן, ולא תגן עליו המצוה, ולא יעשה לו נס כמו לאלישע בעל כנפים [שבת מ"ט ע"א, עיי"ש כל המעשה]. ועיי' בתוס' במנחות [ל"ב ע"ב, ד"ה סכנה] וברש"י שם.

ותמה הטורי אבן, מאי איריא עגולות, הא כל שעשה את התפילין שלא כמצוותן — אינן מגינות עליו! ותו, מאי איריא תפילין, הא בכל המצוות הכי הוא! ועוד הא מלתא דפשיטא היא!?

106. כך משמע מרש"י והר"ן. והתפארת ישראל פירש, דהיינו שחיפה את הבתים בזהב. וכתב דטעם הפסול, משום שאין הבית רואה את האור.

107. ומדנקט להאי דינא דווקא אתפילין של יד, ומשום האי טעמא ד"והיה לך לאות", הוכיח הרשב"א בתשובה [ח"ה סי' י"ב, ובעוד מקומות], דתפילין של ראש — מותר להניח על